

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокє число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надіславім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Голос д-ра Ебенгоха.

Очи правительства і лівіці звернені в сій хвилі на парламентарну більшість с. є. правіцю. Чи буде она істнувати на дальше, чи розібє ся? — отсе питанє, що політикам з лівіці не дає заснути. Они так радіби видіти правіцю розбитою, а Чехів відокремленими. А треба признати, що при кожній зміні правительства висіло се питанє в воздуху, чи правіця остоїть ся в цілости. Оно й зовсім природне. До правіці належать Поляки, Чехи, Словінці, Хорвати, Русини а по при них німецке, католицке сторонництво. Поляки від давна мають недобру славу, що они »für jede Regierung sind zu haben«, а що в »колі« польскім по винішний день суть такі елементи, що пруть »коло« до такої, а не иньшої політики, се річ певна. Ті люди кличуть безнастанно: »Проч з засадами! держім з правительством, а буде нам добре!« Чехи, народ сильний, а до того тепер тяжко покривджений, радіби в душі, почати як найсильнішу обструкцію, та від сего сторонять як найбільше Поляки, що готові покинути Чехів, колиб они пішли на дорогу обструкції. Християньско-славянський клуб находить поміж собою сторонників опозиції, однак обструкція не лежала би в інтересі жадного з народів, злучених в тім клубі. По при Славян бачимо в правіці Німців, людей, безперечно, дуже справедливих, що радіби довести до рівноправности всіх австрійских народів, що покинули мрію про гегемонію Німців над Славянами. Але з другої сторони се зовсім зрозуміле, що їх не болить то, що болить Чехів, або других Славян, а принайменше не в такій мірі. Через сі ріжниці, які зарисовують ся поміж складовими частями правіці, виринає безнастанно питанє, чи правіця остоїть ся в теперішній,

для неї дуже тяжкій, хвилі. Перед кількома днями подано в часописях, що часть католицких Німців, під проводом д-ра Катрайна хоче прилучити ся до лівіці, а німецкі газети піднесли при тій нагоді нетаєні оклики радости. Що однак головою і пружиною католицких Німців є др. Ебенгох, тим то ми хочемо подати нині зміст артикулу д-ра Ебенгоха, який він оголосив недавно в »Linzer Volksblatt-і«.

В статії обговорює передовсім др. Ебенгох, в який спосіб в будучности буде зложена більшість в парламенті і від чого залежати буде утворенє дефінітивного кабінету, на місце теперішнього, провізоричного. Як тепер стоять справи, дотеперішна більшість перетреває, правдоповідно, кабінет урядничий. Се, розумієсь, може послідувати тільки при певних услівях. Не підлежить сумнівови, що сторонництва правіці будуть стояти дальше при адресовій програмі. Заходить тільки питанє, чи Чехи, на случай знесеня розпоряджень язикових, не будуть старати ся склонити иньші сторонництва до попираня їх в беззглядній борбі против правительства.

В знесеню язикових розпоряджень не будуть католицкі Німці бачити casus belli против правительства, бо они суть сторонниками управлєння квестії язикової в дорозі закондатній. Самоубільством було би, колиби поодинокі сторонництва правіці приклали руку до єї розбитя. Лежить, се найменше в інтересі католицкого, німецкого сторонництва, що не має ніякого наміру, перейти до меньшости. Однак сторонництво то буде попирати урядничий кабінет, о скільки сего буде вимагати інтерес державний. В відносінах більшости до меньшости радби бачити др. Ебенгох порозуміне і вирівнанє ріжниць, нині істнуючих. Передовсім треба меньшости дати місце в президії палати ради державної.

Статія подає при кінци зміст виводів

д-ра Ебенгоха в трех точках: удержанє нинішньої більшости; ухвалєнє всіх предложень, вказаних інтересом державним; у-взглядненє оправданих жадань меньшости і стремленє до вирівнаня національних суперечности. Статія та має тим більше значінє, бо она означує дуже точно становиско католицких Німців в виду теперішнього політичного положеня.

Театр на Україні.

Харків дня 15 (27) вересня 1899.

(Колишня єго слава. — Теперішній репертуар. — Жидова в українськім театрі).

Щасливої миті у нас наш театр був тут народив ся. На Україні, то вже і казати нічого, його не знали, мовляв, де посадовити, як найкраще привитати; від разу зробив ся він гордостю, животворною втіхою нашою. Але і Петербург, Москва й иньчі всі, куди тільки наш театр не натикав ся (а побував він усюди), міста великі і малі Московщини привітали його хоч і не так вже, як зовсім рідного, але все-ж таки як близького родича. Навіть такі далекі землі як закаспійскі, Сибір, Кавказ й иньчі не відпихнули нашого театру від себе і він усюди, в кожній хвилі, мав собі навіть ласий шматок хліба.

Правда, що театр наш у нас ось який непосидливий є; від разу він звик до вештання по усіх усюдах, своєю житвею вдачаю, то на цигана він аж зовсім скидаєть ся і хоч в тому приємности задля нашої поваги мало, але роздививши ся добре, то чи і можно винувати в тому і сам театр? Ні, не таким він був би волоцюгою, як би його обставини до того не примусили. Ось як побачимо коли небудь історію нашого театру, то тоді певно там вздримо і виновників всіх неприємности його, певно що з тїєї історії ми дізнаємо ся і хто суть ті виновники, чи з своїх воли рідних людей, чи може чужі.

На наших очах театр наш отто проклянує ся з мертвих возстав; і був він з початку жи-

15

ГЕРГАРТ ГАУПТМАН.

„ГАНУСЯ“.

(Далі.)

ЧУЖИНЕЦЬ

(тремтючим голосом з внутрішнього зворушення)
Маттерн, Маттерн! Стям ся! Ти і не давай мінї води, а я хочу тебе вилічити. Та і не давай мінї хліба, а я таки хоч тебе уздоровити, так мінї Боже допоможи.

МАТТЕРН.

Забрай ся, я тобі раджу! Йди своєю дорогою. Мої кости здорові. Мінї не треба лікаря! Зрозумів?

ЧУЖИНЕЦЬ.

Майстре Маттерн, стям ся! — Хочу обмити тобі ноги. Хочу дати напити ся тобі вина, зісти солодкого хліба. Постав свою ногу на мойй голові, а я таки тебе уздоровлю, так мінї Боже поможи.

МАТТЕРН.

Я хотів би лише бачити, чи ти забереши ся! А як не підеш, то скажу тобі лише тільки

ЧУЖИНЕЦЬ

(напоминає поважно).

Майстре Маттерн, чи знаєш, що ти маєш у своїй хаті?

МАТТЕРН.

Всьо, чого мінї треба. Всьо, чого мінї треба. Уважай, аби ти війшов із відси.

ЧУЖИНЕЦЬ

(щиро). Твоя донька хора.

МАТТЕРН.

На її хоробу не треба лікаря. Бо її хороба не є віщо иньшого, як просте лїнивство. Я вижену вже з неї сам хоробу.

ЧУЖИНЕЦЬ

(поважно). Майстре Маттерн, приходжу до тебе яко посол.

МАТТЕРН.

Від кого-ж ти мав би приходити яко посол?

ЧУЖИНЕЦЬ.

Приходжу від батька — і йду до батька. Де його дитина?

МАТТЕРН.

Або я знаю, куда вона волічить ся? Що мене обходять його діти? Зрештою він сам не журив ся богато ними.

ЧУЖИНЕЦЬ

(сильно). В твоїй хаті є трун.

МАТТЕРН

(спостерігає лежачу Ганусю, підходить зацікавлений і здивований до труни, дивить ся до середини та бурмотить).

Відки ти взяла гарну одіж? Хто купив тобі шкляну труну?

(Сильний і таємничий шепіт перебігає по похоронній дружині. Чути повтарає з огірченем слово: »Убийця«).

МАТТЕРН

(тихо, дрожачи). Я-ж не поводить ся ніколи зле з тобою; я приодягав тебе. Годував тебе. (Злобно до чужинця). Що ти хочеш від мене? Що тебе се обходить?

ЧУЖИНЕЦЬ.

Майстре Маттерн, мавш мінї що сказати! (Між похоронною дружиною крилає шепіт. Чути раз-у-раз частійше: »Убийця! Убийця!«)

ЧУЖИНЕЦЬ.

Не маєш ніщо вакинути? Ти не будив її ніколи в ночі зі сну? Не клонила ся вона ніколи під твоїми пестуками як мертва?

тя свого оарним, чистим і в діях своїх і в обертаню життєвому своїому. Дивили ся ми тоді на його і окриляли ся душею, відживляли ся серцем; ось яку на його ми надію покладали тоді.

Відкіля і взяли ся, відразу сливе всі виявили ся, і таланти драматичної штуки в нас, та й які ще! Європейські навіть! Чужинці заздрили нам. І ті наші таланти не жалкували зо всім, що вони не збочили ні куди, що вони лишили ся на рідній сцені, хоч про те деяких то й ось як (Заньковецьку) заходили ся було відняти у нас; ось як перекликали їх то до Москви, то до Петербурга, але вони відмовили ся від того, відкасули ся від обіцяних їм всіх благостий і піддержали тим славно реноме своє і цілої України, всіх нас. Ось як ми були їм вдячні за те!

Всі наші талановиті артисти з материяльного боку піднесли ся високо. Кропивницький, Садовський, Саксаганський, Карпенко-Карий, Заньковецька й ще де хто, всім відомо, що они всі люди з убогих родин, позакупали собі маєтки десяткитисячні*) і ми й тому раділи і ще всього більше і більше бажали їм від чистого серця за ту їхню, нашу рідну, Божу іскру, яку вони в собі на славу нашу носять.

Здасть ся, що коли нам театр подобрийшав оттак з материяльного боку своїх діячів, то повинен він був також повисити ся і з вичих своїх боків і з артистичного і материяльного своїх членів, але тут вже річ дуже сумна.

Кождий актор (я не маю на увазі нп. Кропивницького і Карпенка-Карого, людей талановитих, виемкових), кожда плохенька актриса, що найбільше люди зовсім малограмотні, чоботарі, швачки, яких по наших трупах набиле ся їх тьма-тьмуца, почали гуглити драми, трагедії, комедії, водевілі і звичайно річи найнікчемніші з усіх боків, гидкі навіть, певно кажу, що по стійности своїй нижчі далеко від балаганщини кумедияльної кождої; там хоч творчість народня панує, гумор народній виявляеть ся і єсть цікавість з етнографічного боку, а тут некультурні речі, некультурних, з жидівськими вдачми людей, а то і зовсім чистісіньких жидів, з сцени виголошують ся, виявляють ся. Закидали нашу сцену рідні і нерідні нам жиди своїм брудним сьмітем, запоганили вони, як є з голови до ніг, наш театр зовсім, сливе вони зовсім обезславили його і пустили на посьміх, на гидливий до його посьміх всіх наших ворогів і навіть приятелів. Та і сами ми, правди ніде дійти, почали від такого свого театру гидливо відвертати ся. Нема-ж мочі дивити ся на ту гидоту, яку тепер виставляють наші навіть і найкращі трупи, як Кропивницького, Садовського, Старицького, про иньчі-ж то вже і казати нічого. Душа болить, серце нив, очі сами затуляють ся, щоб не бачити таких перлів, як хоч

*) Заробітки їх були часом великі. Властво від Карпенка-Карого я чув, що за один зимовий сезон в Одесі він одержав один тільки — чистісіньких 12.000 рублів.

ось задля прикладу: »Запорожський клад« Ванченка, »Відьма, »Катерина« його-ж, »Грішниця«, »Кляте серце«, »Червоні черевки« Захаренка і иньчі оттаких авторів твори, які швидко будемо ми вже не десятками, але сотками лічити.

І, не дивлячи ся на все те, публіка ласть ся, нарікає на наш театр, а йде до його, несе свої рублі на користь жидівствуючих акторів і все більше і більше тим розбещує їх. Що-ж таке тягне людей до такого неприємного театру? Я покладаю, що слово рідне; воно задля свого народу робе і зміст і музику, воно сьвятостию своєю приваблює нас у театр і з за його одного ми забуваємо навіть про наших театральних глитаїв. Дуже вже нашим словом експлюатують наші зажерливі люди, забуваючи який би то будь сором. І горе їм буде за те! Коли вони сини своєї неньки, коли у них є хоч іскра національного почуття на душі, то треба-б їм оханути ся хоч трохи і погадати про ту гидку не славу свою, яку вони собі готують. Адже-ж що про них скаже історик українського театру? Яку пляму та історія покладе на них?

Звичайно, що я балакаю оттак до тих братів-земляків задля яких не існує девіза життява та, що, мовляв, »на тому сьвітї мною хоч тини підпирай, аби-б на ньому було міні добре«; до таких, з такими (а таких у нас велика більшість) то і балакати нічого.

Гірше-ж всього, що грошева користність нашого театру, як магнитом, притягла до себе жидів. Загалили тепер вони нашу сцену. Ані одної трупи не має, в якій би їх не було, коли не на пів, то певно вже на третину всіх членів. І добродушні, що до того, проводирі театральні без боротьби навіть і наймалійшої віддають жидам наш театр, хоть він для них повинен бути дорогий. От хочь-би Кропивницький, то і він каже: — А що-ж! Без жиди то нігде не обійде ся!..

І жиди прибирають зараз увесь український театр до своїх калъних рук. Не диво буде, коли ми побачимо, та ще і швидко, що і Кропивницький, батько нашого театру, на решті опинить ся у жидівських наймах.

Вже з пів десятка, чи може і більше, антрепреніорів у нас з чисто-крівних жидів, а акторів то вже армія ціла їх є.

Та на що краще! Жиди вже пєси пишуть, жидівки і ті вже драматичними писательками поробили ся.

Боже-ж ти мій, Боже, що то воно за пєси їхні! Боже-ж ти мій, Боже, що то воно робить ся тепер з нашим театром і що вони з ним ще і на далі будуть робити.

Литератори жидівські стійностию своїх творів то перевершили ще і наймитів своїх вже сьюгочасних Ванченків, Захаренків й иньчих.

Тепер у Харкові організуєть ся трупа під зарядом Розумовського. Звичайно, що це театральний псевдонім його. Він жид і яке його

справедливе жидівське прізвіще, я не знаю, та мабуть і не каже він нікому того.

»а карточці візитовій, яку він міні дав, надруковано: »Николай Алексєевич Разумовский. Разпорядитель и режиссеръ Русско-малорусского товарищества«.

Трупа та вже виготовлена ним і на днях їде она у м. Умань кієвської губернії, де буде грати цілий зимовий сезон. Головні актори й актриси тієї трупи:

Марченко-Шатковська — дуже драматичні ролі.

Розумовська (жінка режисера) ком. стар.

Цєглова — інгеніє драм.

Богуславка — сьпівачка.

Комаровская — 2 ком. стар.

З цих всіх я знаю, що перва тільки Українка, остатні-ж всі коли-б не були жидівками.

Розумовський (антрепр.-режис.) любовник драм.

Захаренко (драматург) ком. резонер.

Об иньчих не буду й згадувати. Здасть ся, та і певно мабуть, що вони всі жиди і жидівки. Назвати хіба ще якогось: Оже-де-Мервіль — ролі шляхетних батьків. Розумовский міні сказав, що він Француз!

Давчи міні репертуар тієї трупи, п. Розумовський перелічив всі пєси Карпенка-Карого, Старицького, Кропивницького, всіх старих драматургів і неодмінно Захаренка, Ванченка, Бураковського, Шатковського й иньчих таких, а нарешті ще і сюрпризу міні підвіє! Нарешті ще в репертуар його ввійшли: »Покритка« драма Розумовської, жінки цього антрепреніора, і »Орли України«, драма, написав пан Розумовський! Сам він! Сюжет позичив з поеми »Полтава« Пушкина.

— Тільки що, з цензури — сказав він міні — я одержав. От таке оно! Погадати тільки, що воно за твори ті, та й те страшно робить ся! Ну, що це таке!? А перегодом, дивись, ці »Орли України« підуть й у Кропивницького, й у Старицького, й у иньчих. І публіка буде йти, бо-ж заголовок такий привабливий, і буде дивити ся, і буде лаяти ся, а гроші все таки заплає, а задля театральних панів то того тільки і треба, того тільки і досить задля них, про остатне-ж все то їм дарма!

— Дитинство те все! — кажуть вони також. Ой Боже, як-же-ж гірко підупав наш театр, та і йще все не спиваєть ся на низ йти!

Impossible.

Н О В И Н К И.

— Міністерство просьвіти надало VII. службову рангу слїдуючим професорам шкіл середних: о. Мих. Сопєвицкому в Бережанах; Корнилови Полянському в Коломиї; Ів. Павлиці, др. Зембіцкому, Ад. Паздровскому, Іванови Чубкови в гімн. сьв. Анни в Кракові; др. Вл. Косівському і Альойз. Шарловскому в гімн. III. в Кракові; др. Ем. Савицкому і Ів. Верхратскому в рускій гімн. у Львові; др. Да-

МАТТЕРН

(збентежений відходить від розуму).

То забий мене! Тут, зараз на місци! Най мене грім побе, як я тут провинив ся!

(Блиснуло слабо і заgrimіло десь далеко).

ВСІ.

(разом). Зближаєть ся буря. Тепер, серед зими?! Він закляв ся! Убийця дитини закляв ся!..

ЧУЖИНЕЦЬ

(насягає добродушно).

Так се ти не мавш міні ніщо сказати, — Маттерн?

МАТТЕРН

(зі страхом). Хто любить свої діти, карає їх; — я дбав лише про добро сеї дівчини, — я можу її покарати, коли не робить добре.

ЖІНКИ

(кидають ся на нього):

Убийця! Убийця! Убийця! Убийця!

МАТТЕРН

Вона обріхувала мене і ошукувала. Обкадала мене день-у-день.

ЧУЖИНЕЦЬ.

Кажеш правду?

МАТТЕРН.

Най мене Бог скарає... (В сій хвилині показуєть ся зі загнєнених пєстуків Ганусє райський цьвіт, з якого бе золотаво-зелений жар. Муляр Маттерн дивить ся як не при умі на сєсю появу і дрозить на цілім тілі).

ЧУЖИНЕЦЬ.

Брешеш, майстре Маттерн!

ВСІ

(говорять разом в найбільшім зворушеню).

»Чудо!« — »Чудо!«

ПЛЄШКЕ.

Ся дівчина... дівчина — є — сьвята; він закляв ся тілом і душею... душею.

МАТТЕРН

(ричить): Повищу ся! (ловить ся обома руками за скороні і відходить).

ЧУЖИНЕЦЬ

(йде до труни Ганусє та говорить звернений до присутних. З пошани перед його високою постатю поступають ся усі взад).

Не бійте ся. (Нахильоєть ся і бере уважно Ганусю за руку, немов би хотїв дошукати ся в нїй життя. Потім говорить лагідно): Дівчина не умерла. — Вона спить. — (З глибокою вну-

трішньою, певною себе силою): Ганусю Маттерн, встань! (Ясне золотаво-зелене сьвітло наповнює хату. Гануся розплющує очі, звертаєть ся до руки чужинця, не важить ся однак глянути йому у лице. Встає з труни і паде рівночасно на колїна перед Воскресителем. Всіх присутних переймає страх. Вони утікають. Чужинець і Гануся лишають ся самі. Темний плащ злетїв з його рамен і він стоїть тепер у білій, золотій одїжі).

ЧУЖИНЕЦЬ

(ніжно і щиро):

Ганусю.

ГАНУСЯ

(похиляє з одушевленем голову, як низько лише може):

Та се він.

ЧУЖИНЕЦЬ.

Хто я такий?

ГАНУСЯ.

Ти.

ЧУЖИНЕЦЬ.

Назви мене по імені.

(Конець буде).

нплови Людкевичеви, Леоп. Вайглеви, Мик. Сивулякови і Корн. Фішероу в німецькій гімн. у Львові; Мих. Служевському, др. Людв. Кубалі, в гімн. Франц-Йосифа у Львові; Мар. Ломніцкому, Винк. Ціслі, Меч. Ямругевичеви в ІV. гімн. у Львові; Март. Джимуховському, Йос. Черному-Шварценбергови і Каролеви Гутковському в гімн. в Новім Санчі; Андр. Маковському в гімн. в Станіславові; Ів. Корніцкому, Винк. Мартусевичеви, Кл. Шніцлеви, Франц. Габурі, в гімн. в Тарнові; Вал. Мійковському в гімн. в Вадовицях; Ром. Шпіцероу, Чесл. Пенъонжкови, в школі реальній в Кракові; Ромульд. Бобінови, в школі реальній у Львові; Альойз. Дішкевичеви і Ів. Лянгоу в школі реальній в Тернополі. До VIII рангі перенесені з Русинів: проф. Петро Скобельський з Бродів; Мик. Бачинський з Бережан; Юл. Насальський, Людв. Сальо, Омел. Кордасевич з рускої гімназії в Коломиї; Евз. Шайдиккий з Кракова; Петро Огоновский, Тад. Мандибур, Іляр. Огоновский і Ілія Кокорудз, з рускої гімн. у Львові; о. Григ. Ярема, Мик. Плешкевич з гімн. німецької у Львові; Кость Горбаль з Перемишля (1 г.) Дмитро Чеховский, Дмитро Левкевич, Сев. Зарицкий з рускої гімназії в Перемишлі; Филип Свистун з Решова; о. Мих. Семенів з Станіславова; Ів. Савоцький, Ів. Ружицький, Сим. Труш з Золочева; Вол. Шухевич з школи реальної у Львові.

— **Фалшивники грошей.** В Курявах увязнив жандарм, Петро Кобилаж двох жидів, Мойсея і Самуїла Габерів, батька і сина. В часі слідства, що перевів місцевий комендант жандармерії, показало ся, що увязнені мали дванайцять десятирніскових банкнотів, так добре підроблених, що їх можна було пізнати лише при порівнанню з правдивими. Не один господар може бути вдячним жандармерії, бо Габери вибрали ся на торг до сусідніх Бережан. Оба мають походити з села, Вістови, повіта калуського. Здає ся однак, що се суть агенти пошукуваного гончіми листами фалшивника грошей, Саламона Габера з Тарнова.

— **В Дрогобичі** відбув ся 17. т. м. фестин на дохід будови «Народного Дому» Зорі в Дрогобичі. Чистого доходу було коло 85 зл.

— **Народно-руський театр** приїздить в половині жовтня 1899 до Коломиї і дасть отсех 12 вистав: Вихованець в неділю 15. с. м., Дядькові примхи ві второк 17. с. м., Честь (Судермана) в середу 19. с. м., Бідне дівча в суботу 21. с. м., Нещасне кохане в неділю 22. с. м., Чумаки ві второк 24. с. м., Ямарі в четвер 26. с. м., Попихайло в суботу 28. с. м., Наші переселенці в неділю 29. с. м., Баби ві второк 31. с. м., Сербин в четвер 2. падоліста, Циганський барон в суботу 4. падоліста. Сли побут театру в Коломиї не принесе втрати (як се було попереднім разом), обіцяла дирекція театру дати одно представлене на дохід Народного Дому в Коломиї. Представленя будуть відбувати ся в сали коломиїської Каси шадничої; початок точно о 8. годниї вечером, хотьби в присутности лише кількох осіб. — Ціни місць: фотель в перших чотирох рядах 1 зр., крісло в чотирох других рядах 80 кр., решта крісел по 60 кр., партер 40 кр., галерія 25 кр., для учеників, селян і військових низше фельдвеля партер 25 кр., а галерія для селян 10 кр. — В абаменті на 12 вистав (або 6 вистав для двох осіб) фотель 10 зр., друго-рядне крісло 8 зр., третьорядне крісло 6 зр.

З огляду на обовязок кожного Русина підтримувати одинокий в Галичині руский театр, надіємо ся, що дружина театру і его управа не буде сего року мати причини нарікати на руску суспільність коломиїську і з охрестности.

— **Довгий вік.** Недавно умер в Бельгороді, курскої губернії, старець, що числив 140 літ. Уроджений в Харкові, через ціле своє житє не віддів з полудневої Росії. Будучи купцем, їздив він по всіх містах України і працював фізично аж до 112 року житя. Жонатим був три рази, а срібне весіле обходив двічі. В послідних літах отемнів і не виходив вже з хати, однак память мав дуже добру, а духові сили не опускали его до послідної хвилі. Старець не хотів ніколи думати про смерть і говорив нераз, що радби дожити XX. віку. Цілих сто літ жив він на сьвіжій степовій воздусі.

— **Арештоване небіщика.** В Лоді умер в сих днях якийсь жид, що завинив був властители хати, в якій мешкав, також жидови, якус суму гроший. Не маючи ніякої певности відобрания гроший від правонаслідників небіщика, заарештував згаданий добродій тіло мерця аж доки вдовиця не верне йому гроший. В таким стані лежало тіло три дні, а коли вже почало псувати ся, вдовиця відіисала під пресією вексель на 4.500 зр. і дістала дозвіл похоронити тіло небіщика. По похороні віддала вдовиця сесю справу судови в цілі відобрания векселя написаного під пресією.

— **Маврикий Йонай,** що обьяв редакцію ново заложеного «Правительственного» дневника Magyar Nemzet друкує у сім дневнику серию фейлетонів п. з. «Роман мойого житя». Здаєть ся,

що старий письменник задумує тепер порушити також справу свойого другого подружя, що викликало загальне здивованє. На своїм фейлетоні поставив Йонай слідуєче motto: «В кожному чоловіці мешкають два людські ества: добрий чоловік і лихий чоловік. Лихий чоловік дав все добрі ради, а добрий чоловік дораджує самі лише дурниці. Істнує однак виспа сила, яка робить все так, що дурниці виходять на добре». Далі пише: «Я оженив ся в друге. Серед живих протестів яким признаю добру волю. Перший раз повінчав ся я перед 50 роками». Потім слідує опис обставин у яких відбуло ся перше його вінчанє.

— **Дивний шпорт.** Один Норвежець віддав ся з великим замилованєм пробом поміщувания на звичайній кореспонденційній карті як найбільшого числа слів письма. Він має тепер 85 років, а свої проби зачав від 81 року житя, причім не уживав ані окулярів, ані люпи, стараючи ся писати читким почерком. Зразу повело ся йому помістити 1000 слів на карті, потім довів їхне число до 3 і 6 тисячів, а при кінці третього року проб його письмо було таке дрібоньке, що замітив на кореспондентці 20.000 слів. Старик не дав відпочати своїм очам і в протязі трех місяців переписав на звичайній кореспондентці повість, що складала ся з 40.000 слів.

— **Підземний Львів.** Коло катедри латинської у Львові копають тепер рови на водопроводній рури. Пра копаню натрафлено на велику пивницю, а радше на три пивниці, получені з собою. Пивниці ті лежать на улиці галицькій. По зірваню бруку почали робітники в копувати ся в глущину землі і несподівано нашли отвір, що проваив до пивниць, а там майже на самім вступі побачили стару домовину, в котрій зложений був кістяк. Коло домовини нашло ся в одній хвилі багато цікавих людей. Домовину занесено до одної з дальших пивниць.

— **Війна.** Непорозуміння Англії з Трансвалем відзняють ся голосним гомоном в Голяндії, що є матірним краєм полуднево-африканських боєрів. Відносини між Голяндією а Трансвалем і Ораніє були все сердечні, чого доказом є ся обставина, що обі полуднево-африканські републіки заложили одиноку амбасаду, яку мають в Европі, в Газі. Коли на дневнім порядку станула трансвальська квестия, голєндєрське правительство робило, що лише могло, аби не допустити до вибуху війни. Голєндєрський міністер заграничних справ напирив безнастанно на амбасадора Трансвалю в Газі, аби дораджував правительству в Трансвалю наданє чужинцям, себто Англичанам, сих прав, які їм слушно належать ся. Коли нарешті наступило в англійсько-трансвальських справах остр: пересилєне, голєндєрська королева Вільгельміна звернула ся в тій справі особисто листом до англійської королеви Вікторії, що є приклонничкою мира, але звязана законами конституції не може зробити багато. Не треба доказувати, що на випадок війни між Англією а Трансвалем, Голяндія буде заховувати ся цілком нейтрально, треба однак зазначити, що розважні і повільні Голєндєри запалили ся і устроюють голосні маніфєстации проти Англичан. Говорить ся багато про формованє відділу охотників в цілі несєня помочи боєрам, про бойкотованє англійських товарів, а вже кілька разів мусіла поліція виступити проти демонстрантам, що прямидали до палати англійського посольства і генерального конзуляту в Газі. Війскові сфери в Голяндії є вправді тої гадки, що боєри зможуть довго опирати ся Англичанам, не сумнівають ся однак, що британський велитєнь поборе нарешті слабих боєрів. За те політичні круги надіють ся, що інтервенция сторонних держав спинить нерівну боротьбу і не допустить до здавленя полуднево-африканських републік. Числять особливо на вплив царя Миколи II., що будієм то зі згляду на проект мирової конференції в Газі має бути противний війні. О скільки в Англії бере верх пєсимізм, о стільки відважні боєри дивлять ся без страху в будуччину. Начальний вожд армії Трансвалю, генерал Жуберт, що походить з французської родини гугенотів, показав вже нераз свої війскові здібности. Генерал знов Редверс Булер, начальний вожд англійської армії на будучім терені війни, мав заявити, що потребує що найменше 75 тисячів людей, коли має щасливо укінчити війну. Доси не вєпіла ще Англія зібрати відповідного числа військових сил. Вісти з полудневої Африки доходять поки що дуже невєвні і суперечні.

— **3 жита.** Над ранком стрічає слуга свого пана, що з вічної гулятики вертає до дому, і каже: «Пане! не йдіть до дому, бо там стало ся велике нещастє... Пані обудила ся тепер, а коли побачила, що вас ще нема в дома, взяла вашу стрільбу...»

— Застрілила ся може???.. питає неспокийний пан.

— Е, ні! але відчепила від стрільби ремінь з снарядами і жде на вас в передпокою...

— **Ц. к. Дирекція залїзниць державних у Львові** оповіщує:

«Gazeta Lwowska» з дня 1. б. м. оголошує

розписанє ліцитації на доставу цементу і огнетривалої глини, рослинних оліїв і виробів з товщю; матеріалів до осьвітленя, чищеня і згущованя залїза, блях і ріжних виробів з залїза, знаків до підторових порогів, покостів, лякерів і фарб, складових частий для урядженя телеграфу, виробів шмуклєрських, ткацьких, ливн, щіток, кавчукових виробів, шкір, шкла, та урядженя і приборів до бюр. — Формулярі оферт і услівя можта отримати в ц. к. Дирекції залїзниць державних.

Наука, штука, література.

«Дзвінок», письмо ілюстрованє для науки і забави руских дітий і молодежи, ч. 19, з 5. жовтня 1899: Кучерява голова — малий Австралієць. — Україна — Уляни Кравченко. — Хлібороб. — Щоглик. — Розумний писар, казка. — Мариня.

ВІСТІ ЕКОНОМІЧНІ І СТАТИСТИЧНІ.

Замкнєнє рахунків «Краєвого Союзу Кредитового», стоваришеня зарєєстрованого з обмеженою порукою у Львові, за місяць вересєнь 1899 року:

Стан довжний:

1. Удїли членські	17.238	кор.	—	сот.
2. Фонд резервовий	499	»	60	»
3. Вкладки шадничі	130.646	»	90	»
4. Сальдо побраних відсотків	3.082	»	54	»
Сума	151.467	кор.	04	сот.

Стан чинний:

1. Удїлені позички:				
а) інституціям	31.840	кор.		
б) на векслі	45.070	»		
в) на скрипти	36.057	»		
	разом	112.967	кор.	—
2. Готівка в касі з 1. серпня 1899	802	»	07	»
3. Папері фонду резервового	397	»	04	»
4. Льокації	35.500	»	57	»
5. Сальдо коштів адміністрації	626	»	68	»
6. Кошти заснованя	1.173	»	68	»
Сума	151.467	кор.	04	сот.

Членів прибуло 6, оставало проте з кінцем вересня 1899 р. 248 членів з 356 декларованими удїлами в сумі 17.800 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 1/2 %, від позичок удїлювачих з провизією на кошта адміністрації 5 1/2 % до 7 0/0.

Дирекция.

Телеграми.

Відень, дня 6. жовтня. Егзекутивний комітет правиці відбував вчера свої наради. Явились: з кола польского: Яворский, Біліньский, Дідушицкий; з консервативної, німецької більшої посїлости: гр. Пальфі і кн. Шварценберг, з німецького, католицкого сторонництва: Діпавлі, Фукс, Ебенгох, др. Катрайн; з клубу центра: гр. Авгвіц і Трайнфельс; з християньского, славянського союзу: Барвіньский, Феряччїч, Повше, Буковіч; з румунського клубу: бар. Гормузакі; з молодческого клубу: Кайцль, Енгель, Пацак, Странський. По нарадах видано такий комуїкат: «Сторонництва правиці зістають на дальше в дотепершній звязи і суть рішені здійснити спільну програму; головно будуть старати ся о остаточне поладнанє язикового конфлікту, на підставі конституційно загварантованого рівноправненя всіх австрійських народів, як також о утворенє правительства, що відповідало би відносинам більшости». Рівночасно видало коло польске комуїкат такого змісту: «Парляментарна комісія кола польского повзяла одноголосно резолюцію, в котрій висказано ухвалу витрєваня при правиці. Всякі донесєня про які небудь конфлікти поміж членами комісії парламентарної польского кола, суть позбавлені всякої підстави».

Прага, дня 6. жовтня. Narodni Listy звертають ся в безошадних словах противних, що склонюють чєских послів до зложеня мандатів. Таке візванє може вийти лише від виборців. Треба роздумати, які наслідки потягнєв би за собою брак 60 голосів чєских в парламенті; тогді скористали би Німці з тої чєської сецєсії і узискали би від правительства все, чого би зажадали.

Париж, дня 6. жовтня. Ходять поголоски, що увязнено генерала Рожета, головного сьвідка з процесу проти Драйфуса, що має бути скомпромітований(?) в роадїстичнім заговорі. Є се дальша діяльність жидівського синдикату, що веде Францію до розстрою.

